

> Retouradres Postbus 40225 8004 DE Zwolle

ProRail B.V.
T.a.v. [REDACTED]
Postbus 2038
3500GA UTRECHT

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Postbus 40225
8004 DE Zwolle
www.rvo.nl

T 088 042 42 42
wnb@rvo.nl

Onze referentie
5190027737842

Kenmerk
WNB/2023/001.toek

Bijlagen
3

Datum 15 maart 2023
Betreft Beslissing op uw aanvraag

Geachte [REDACTED],

Op 5 januari 2023 heeft u een ontheffing aangevraagd. Ik heb uw aanvraag met de aanvullingen van 13 februari 2023, 24 februari 2023 en 7 maart 2023 beoordeeld. In deze brief licht ik dit nader toe en leest u wat mijn beslissing is.

Inhoud aanvraag

De aanvraag heeft **betrekking op de realisatie van het project 'Amersfoort Westzijde'**, gelegen in de gemeente Amersfoort. Het project betreft het vernieuwen van kabels en leidingen, wissels, sporen en overpaden langs het spoor rond station Amersfoort Centraal. Daarnaast wordt het treinbeveiligingssysteem vernieuwd en vindt een optimalisatie van de spoorinfra plaats.

De werkzaamheden worden grotendeels uitgevoerd vanaf het spoor. Overal waar bovenleidingen aanwezig zijn, worden ondergrondse kabels vervangen. Omdat deze kabels zowel links als rechts van elk spoor onder de grond liggen, worden aan beide zijden sleuven gegraven. Na het vervangen van de kabels en leidingen worden de sleuven weer opgevuld met grond. Op vijf delen langs dit traject worden bouwmaterialen en machines opgeslagen en wordt een bouwkeet geplaatst.

U vraagt ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5, lid 1, lid 2 en lid 4 van de Wet natuurbescherming voor wat betreft exemplaren van de zandhagedis (*Lacerta agilis*), artikel 3.10, lid 1, sub b van de Wet natuurbescherming voor wat betreft exemplaren van de das (*Meles meles*), en artikel 3.10, lid 1, sub a en sub b van de Wet natuurbescherming voor wat betreft exemplaren van de ringslang (*Natrix natrix*).

Besluit

Ik verleen u voor de periode van 15 maart 2023 tot en met 15 maart 2028 ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5, lid 4 van de Wet natuurbescherming voor zover dit betreft het beschadigen of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de zandhagedis.

Ik verleen u geen ontheffing van verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5, lid 1 en lid 2 van de Wet natuurbescherming voor zover dit betreft het opzettelijk doden of vangen en het opzettelijk verstoren van de zandhagedis; artikel 3.10, lid 1, sub b van de Wet natuurbescherming voor zover dit betreft het beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van de das; en artikel 3.10, lid 1, sub a en sub b van de Wet natuurbescherming voor zover dit betreft het opzettelijk doden of vangen, en het beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van de ringslang.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum
15 maart 2023

Onze referentie
5190027737842

Kenmerk
WNB/2023/001.toek

De overwegingen die ten grondslag hebben gelegen aan dit besluit worden in bijlage 1 toegelicht.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

- a. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soort en beschreven verboden handelingen verleend.
- b. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
- c. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die vallen onder de bevoegdheid van onze minister conform artikel 1.3 van de wet.
- d. Het plangebied betreft het emplacement ten westen van Amersfoort Centraal en vier spoortrajecten richting het zuidwesten, noordwesten, noordoosten en zuidoosten, één en ander zoals is weergegeven (in de blauw, paars en geel gemarkeerde delen) in figuren 1.1 en 1.2 van het bij de aanvraag gevoegde **rapport** 'Activiteitenplan spoorwerkzaamheden Amersfoort Centraal Station' van 7 maart 2023 (bijlage 2 bij dit besluit).
- e. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met het bevoegd gezag indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift b noodzakelijk zijn.
- f. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
- g. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
- h. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar het bevoegd gezag te zenden.

Specifieke voorschriften

- i. U dient, met in achtneming van onderstaande voorschriften, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven in hoofdstuk 6 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Activiteitenplan spoorwerkzaamheden Amersfoort Centraal Station' van 7 maart 2023 (bijlage 3 bij dit besluit).

- j. De werklocaties binnen het zuidwestelijk deel van het projectgebied worden door u op voorhand kort gemaaid. Hierbij dient als maaihoogte circa 10 centimeter te worden aangehouden om daarmee het risico op (maai)slachtoffers te verkleinen.
- k. U dient het werkgebied zo klein mogelijk te houden met daarbij zo min mogelijk impact op het leefgebied binnen de spoorzone.
- l. U dient ten aanzien van de voorgenomen (voorbereidende) werkzaamheden (w.o. maaien van het gebied) rekening te houden met zowel de kwetsbare voortplantingsperiode (grens ingreepgebied c.q. bosrand) als de overwinteringsperiode (binnen ingreepgebied) van de zandhagedis welke zich in het zuidwestelijk deel van het projectgebied kunnen ophouden (fig. 6.1 activiteitenplan in rood). Deze perioden lopen globaal bezien respectievelijk van (eind) april tot en met augustus en van (medio) september tot en met maart, maar kunnen anders lopen afhankelijk ook van de heersende klimatologische en meteorologische omstandigheden. De precieze begrenzing dient in de praktijk door een ecologisch deskundige te worden bepaald.
- m. De werklocaties binnen het zuidwestelijk deel van het projectgebied dienen voorafgaande aan de werkzaamheden kort gemaaid te worden. Vegetatie en eventueel aanwezig dood hout of ander losliggend materiaal wordt hierbij eveneens afgevoerd. Opslag van materieel dient plaats te vinden buiten leefgebied van reptielen.
- n. Aansluitend op het maaien van het aanwezig leefgebied, dienen in aan beide zijden van het spoor aanwezig optimaal leefgebied van de zandhagedis reptielenschermen te worden geplaatst. Deze schermen dienen te bestaan uit glad, stevig plastic dat 10 centimeter is ingegraven en minimaal 40 centimeter boven de grond uitkomt en langs paaltjes wordt gespannen.
- o. Het reptielenscherm dient gehandhaafd te worden tot en met de afronding van de werkzaamheden ter plaatse en er dient voorts gedurende de uitvoeringsperiode van de werkzaamheden toezicht gehouden te worden op de functionaliteit daarvan. Geconstateerde gebreken dienen zo spoedig mogelijk te worden hersteld.
- p. Er dient controle plaats te vinden naar binnen het afgeschermd werkgebied zich eventueel ophoudende dieren. Aanwezige reptielen dienen te worden weggevangen en verplaatst te worden naar geschikt leefgebied in de omgeving, buiten de directe invloedssfeer van de geplande werkzaamheden ter plaatse. Werkzaamheden kunnen worden opgestart na vrijgave van het terrein door een ecologisch deskundige.
- q. Voorafgaand aan de werkzaamheden worden te handhaven leefgebieden van zandhagedis en ringslang in de omgeving van de werklocaties (w.o. de bosrand) tevens door een ecologisch deskundige duidelijk gemarkeerd om ongeoorloofde betreding door uitvoerenden te voorkomen.
- r. Na afloop van de versturende werkzaamheden in het zuidwestelijk deel van het projectgebied, dient aansluitend ter plaatse in de directe omgeving van de spoorzone biotoopverbetering ten behoeve van de zandhagedis plaats te vinden. Dit door onder meer het plaatselijk aanbrengen van takkenhopen en stobben en door het realiseren van eiafzetplekken voor de zandhagedis.

Overige voorschriften

- s. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige¹ op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend.
- t. U dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin bovengenoemde voorschriften. Alle betrokken partijen, met name de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, dienen van het werkprotocol op de hoogte te worden gesteld.
- u. Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren, dient u, minimaal vier maanden voor het verstrijken van deze termijn, een verzoek tot verlenging van de ontheffing in te dienen. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.

Datum
15 maart 2023

Onze referentie
5190027737842

Kenmerk
WNB/2023/001.toek

Bezwaar

Als u het niet eens bent met deze beslissing, kunt u binnen zes weken na verzending van deze brief digitaal of schriftelijk een bezwaarschrift indienen. De datum bovenaan deze brief is de verzenddatum.

Een digitaal bezwaarschrift kunt u indienen via mijn.rvo.nl/bezwaar. Kijk onder Digitaal bezwaar indienen en kies voor eBezwaar.

Als u schriftelijk bezwaar wilt maken, stuurt u het ondertekende bezwaarschrift naar de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, afdeling Juridische Zaken, postbus 40219, 8004 DE Zwolle.

Vermeld in uw bezwaarschrift in ieder geval onze referentie en de datum van de beslissing waartegen u bezwaar maakt. U vindt onze referentie in de rechter kantlijn van deze brief.

Meer informatie

Heeft u vragen, kijk dan op mijn.rvo.nl. Of neem telefonisch contact met ons op: 088 042 42 42 (lokaal tarief). Uw aanvraag is bekend onder nummer 5190027737842 (WNB/2023/001). Gebruik dit nummer als u contact opneemt. Dan kan ik u beter helpen.

Met vriendelijke groet,

De Minister voor Natuur en Stikstof,
namens deze:

Robin Nieuwenkamp
Teammanager Vergunningen Natuur Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

---

¹ "Onder een ecologisch deskundige verstaan wij een persoon die ecologisch advies verstrekt of werkzaamheden begeleidt op het gebied van habitats en soorten en die schriftelijk aantoonbare ervaring en specifieke ecologische kennis heeft."

Bijlage 1: Overwegingen Wet natuurbescherming

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Afwijzing artikel 3.5, lid 1 Wet natuurbescherming

U vraagt ontheffing aan het voor opzettelijk doden of vangen van exemplaren van de zandhagedis. Met de door u voorgenomen zorgvuldige handelswijze in relatie tot de voorgenomen werkzaamheden aan het spoor, waarbij onder meer bij de uitvoer rekening wordt gehouden met de kwetsbare perioden van de dieren, schermen worden geplaatst, dieren voorafgaande aan de werkzaamheden worden weggevangen en verplaatst worden naar een alternatief heenkomen in de omgeving buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden en werkzaamheden worden begeleid door (een) ecologisch deskundige(n), is geen sprake van opzettelijk doden. Dit wordt hiermee juist voorkomen. Het beoogd wegvangen van dieren uit de gevarezone (het werkgebied) om ze te behoeden van het voorziene risico op doden als gevolg van het voorgenomen spoorproject, leidt in dit geval evenmin tot een overtreding van dit verbod. Zodoende wordt uw aanvraag voor artikel 3.5, lid 1 Wnb ten aanzien van de zandhagedis afgewezen. Er is hiermee geen sprake van een overtreding.

Datum
15 maart 2023

Onze referentie
5190027737842

Kenmerk
WNB/2023/001.toek

Afwijzing artikel 3.5, lid 2 Wet natuurbescherming

Uit uw aanvraag blijkt tevens dat u ontheffing heeft aangevraagd van artikel 3.5, lid 2 van de Wet natuurbescherming voor zover dit betreft het opzettelijk verstoren van exemplaren van de zandhagedis. Ontheffing voor het opzettelijk verstoren is in casu niet aan de orde. Er worden door u voldoende maatregelen genomen om het opzettelijk verstoren van de zandhagedis te voorkomen. Zo wordt onder andere rekening gehouden met de kwetsbare perioden van de soort, vindt er zonerings van kwetsbare terreindelen plaats en worden de werkzaamheden begeleid door een ecologisch deskundige. Ook is vastgesteld dat de dieren gedurende de werkzaamheden uitwijkmogelijkheden kennen in de directe omgeving van het ingreepgebied alsook heeft het voorgenomen project een tijdelijk karakter met een relatief beperkte impact op de zandhagedis. Er is daarbij voorts geen verslechtering van de staat van instandhouding van de zandhagedis te verwachten. Zodoende wordt uw aanvraag voor artikel 3.5, lid 2 van de Wet natuurbescherming voor de zandhagedis afgewezen. Er is hiermee geen sprake van een overtreding.

Afwijzing artikel 3.10, lid 1, sub a Wet natuurbescherming

U vraagt ontheffing aan het voor opzettelijk doden of vangen van exemplaren van de ringslang. Met de door u voorgenomen zorgvuldige handelswijze in relatie tot de voorgenomen werkzaamheden aan het spoor voorkomt u het opzettelijk doden van exemplaren. Bij het uitvoeren van de werkzaamheden wordt onder meer rekening gehouden met de kwetsbare perioden van de dieren, schermen worden geplaatst, dieren worden voorafgaande aan de werkzaamheden weggevangen en verplaatst naar een alternatief heenkomen in de omgeving buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden en werkzaamheden worden begeleid door (een) ecologisch deskundige(n), er is hiermee geen sprake van opzettelijk doden. Dit wordt hiermee juist voorkomen. Het beoogd wegvangen van dieren uit de gevarezone (het werkgebied) om ze te behoeden van het voorzien risico op doden als gevolg van het voorgenomen spoorproject, leidt in dit geval evenmin tot een overtreding van dit verbod.

Zodoende wordt uw aanvraag voor artikel 3.10, lid 1, sub a ten aanzien van de ringslang afgewezen. Er is hiermee geen sprake van een overtreding.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Afwijzing artikel 3.10, lid 1, sub b Wet natuurbescherming

Datum
15 maart 2023

U vraagt ten aanzien van de ringslang ontheffing aan voor het (opzettelijk) beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen. Omdat echter de verwachting is dat de ringslang geen noemenswaardige hinder van het planvoornemen zal ondervinden, wordt ten aanzien van deze soort geen overtreding van artikel 3.10, lid 1, sub b Wnb voorzien. Dit temeer omdat de werkzaamheden slechts een tijdelijk karakter hebben. Het zou zogezegd ook gaan om zwerfende exemplaren waarvan het ingreepgebied onderdeel uitmaakt van een (veel groter) foerageergebied. De ringslang betreft ook een erg mobiele soort en van directe binding met het ingreepgebied is geen sprake. Door de gunstige staat van instandhouding en het voorkomen van voldoende geschikt leefgebied in de omgeving van het spoor waarin de soort ook reeds voorkomt, wordt daarmee ook geen verslechtering voorzien op deze instandhouding als gevolg van de geplande werkzaamheden. U werkt voorts voldoende zorgvuldig. De ontheffingsaanvraag voor de ringslang wordt zodoende afgewezen.

Onze referentie
5190027737842

Kenmerk
WNB/2023/001.toek

Afwijzing artikel 3.10, lid 1, sub b Wet natuurbescherming

Uit het ecologisch onderzoek is gebleken dat in de periferie van het ingreepgebied, in het beboste gebied aan de west- en zuidzijde van het projectgebied, zich dassenleefgebied bevindt waarin zich ook meerdere burchten bevinden. Vanwege de uitgestrektheid van het gebied is het daarmee niet uitgesloten dat het meerdere dassenterritoria betreft. Foerageergebied bevindt zich plaatselijk aan weerszijden van het spoor, dit is onder meer reden waardoor dassen ook periodiek het spoor kruisen. Dit blijkt ook uit de aangetroffen wissels nabij het spoor en gaten in het hekwerk langs het spoor. Dit alles is dus momenteel zeker geen barrière voor de dieren.

Met de voorgenomen werkzaamheden zullen geen verblijfplaatsen van de das fysiek worden aangetast. De dichtstbijzijnde burchtlocatie bevindt zich op circa 40 meter van het ingreepgebied langs het spoor. Wel bestaat er een risico dat als gevolg van de werkzaamheden indirect alsnog functionaliteitsverlies van deze verblijfplaatsen plaatsvindt door versturende invloeden en barrièrewerking. Dit kan ook leiden tot het permanent verlaten van de verblijfplaats. Het risico hierop tijdens de werkzaamheden is het grootst tijdens de kwetsbare kraamperiode van de das, welke loopt van december tot en met juni. U wenst echter op dit alles te anticiperen en daar met de uitvoer van de werkzaamheden gedegen rekening mee te houden.

Zo heeft u de periferie van het projectgebied, op basis van de situering van de verschillende burchtlocaties ten opzichte van het spoor en het verwachte gebruik door de dassen van het omringende leefgebied ter plaatse, opgedeeld in verschillende deelgebieden zoals ook gevisualiseerd middels figuur 6.3 uit het bij de aanvraag gevoegde activiteitenplan (van 7 maart 2023). Hier wenst u verschillende restricties te laten gelden, deze heeft u uitvoerig beschreven in paragraaf 6.3 van het activiteitenplan.

Deze restricties houden onder meer in dat plaatselijk rekening gehouden wordt met de uitvoerperiode (ontzien kwetsbare kraamperiode) en/of het tijdstip van de dag (bijv. enkel overdag), dat werkzaamheden gefaseerd worden uitgevoerd en ook dassenwissels worden gemarkeerd en ontzien. Ook wenst u rekening te houden met ongewenste lichtuitstraling naar de omgeving gedurende eventuele nachtelijke werkzaamheden. Tevens worden met de voorgenomen werkzaamheden bovendien geen reparaties aan hekken uitgevoerd. Aanwezige passages blijven zodoende behouden, waardoor foerageergebied niet permanent onbereikbaar wordt. Ook gedurende de periode van de werkzaamheden blijft de das dus in de gelegenheid gesteld het spoor te kruisen. De werkzaamheden worden begeleid door een ecologisch deskundige op het gebied van de das.

Door het in acht nemen van betreffende maatregelen zoals beschreven in hoofdstuk 6 van het activiteitenplan werkt u voldoende zorgvuldig en is er daarmee geen sprake van een overtreding van artikel 3.10, lid 1, sub b ten aanzien van de das. Uw ontheffingsaanvraag voor de das wordt op grond daarvan dan ook afgewezen. Door het uitblijven van een overtreding en de daarmee zeer beperkte invloed op de dassen ter plaatse, is er evenmin een nadelig effect op de staat van instandhouding van de soort te verwachten als gevolg van het projectvoornemen.

Instandhouding van de zandhagedis

Artikel 3.5, lid 4 Wet natuurbescherming

U vraagt ten aanzien van de zandhagedis ontheffing aan voor het beschadigen of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen.

De zandhagedis is aangetroffen in het projectgebied. Het leefgebied wordt tijdelijk aangetast door onder meer de voorgenomen graafwerkzaamheden. De zandhagedis zal hierdoor gehinderd worden omdat deze soort het plangebied als voortplantings- of rustplaats gebruikt. Van permanente aantasting van leefgebied is desalniettemin ten aanzien van de zandhagedis geen sprake omdat de situatie na afronding van de werkzaamheden, waarbij onder meer kabelgeulen weer zijn gedicht en reptielenschermen weer verwijderd, zich weer snel kan herstellen. De dieren kunnen dan het voormalig ingreepgebied weer vanuit de directe omgeving (waar eveneens weggevangen dieren heen zijn verplaatst) herkoloniseren. Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven in hoofdstuk 6 van het bij de aanvraag **gevoegde rapport 'Activiteitenplan spoorwerkzaamheden Amersfoort Centraal Station' van 7 maart 2023 (bijlage 3 bij dit besluit)**.

- U houdt ten aanzien van de voorgenomen (voorbereidende) werkzaamheden (w.o. maaien van het gebied) rekening met zowel de kwetsbare voortplantingsperiode (grens ingreepgebied c.q. bosrand) als de overwinteringsperiode (binnen ingreepgebied) van de zandhagedis welke zich in het zuidwestelijk deel van het projectgebied kunnen ophouden (fig. 6.1 activiteitenplan in rood).
- De werklocaties binnen het zuidwestelijk deel van het projectgebied worden voorafgaande aan de werkzaamheden kort gemaaid. Vegetatie en eventueel aanwezig dood hout of ander losliggend materiaal wordt hierbij eveneens afgevoerd. Opslag van materieel vindt buiten leefgebied van reptielen plaats.

- Aansluitend op het maaien van het aanwezig leefgebied, worden in aan beide zijden van het spoor aanwezig optimaal leefgebied van de zandhagedis reptielenschermen geplaatst. Deze schermen bestaan uit glad, stevig plastic dat 10 centimeter is ingegraven en minimaal 40 centimeter boven de grond uitkomt en langs paaltjes wordt gespannen.
- Het reptielenscherm wordt tot en met de afronding van de werkzaamheden ter plaatse gehandhaafd en er wordt voorts gedurende de uitvoeringsperiode van de werkzaamheden toezicht gehouden op de functionaliteit daarvan. Geconstateerde gebreken worden zo spoedig mogelijk hersteld.
- Er vindt controle plaats naar binnen het afgeschermd werkgebied zich eventueel ophoudende dieren. Aanwezige reptielen worden weggevangen en verplaatst naar geschikt leefgebied in de omgeving, buiten de directe invloedssfeer van de geplande werkzaamheden ter plaatse. Werkzaamheden worden opgestart na vrijgave van het terrein door een ecologisch deskundige.
- Voorafgaand aan de werkzaamheden worden te handhaven leefgebieden van zandhagedis (en ringslang) in de omgeving van de werklocaties (w.o. de bosrand) tevens door een ecologisch deskundige duidelijk gemarkeerd om ongeoorloofde betreding door uitvoerenden te voorkomen.
- Na afloop van de versturende werkzaamheden in het zuidwestelijk deel van het projectgebied, vindt aansluitend ter plaatse in de directe omgeving van de spoorzone biotoopverbetering ten behoeve van de zandhagedis plaats. Dit door onder meer het plaatselijk aanbrengen van takkenhopen en stobben en door het realiseren van eiafzetplekken voor de zandhagedis.
- De werkzaamheden worden uitgevoerd door dan wel onder regie van (een) ecologisch deskundige(n) op het gebied van zandhagedis en ringslang.

De door u voorgenomen maatregelen zijn op hoofdlijnen voldoende. Ter aanscherping van de door u voorgestelde mitigerende maatregelen, zijn ter zorgvuldig handelen enkele aanvullende voorschriften opgenomen als specifieke voorwaarden 'i' tot en met 'r'.

De bosranden maken geen deel uit van het projectgebied, hier vinden dan ook geen werkzaamheden plaats. In de bosranden bevinden zich onder meer voortplantingsplaatsen van de zandhagedis welke daarmee ontzien worden. Betreffende zones zullen ook van de werkzaamheden worden afgeschermd. Binnen het ingreepgebied zelf zijn geen voortplantingsplaatsen aanwezig. Er vinden echter wel graafwerkzaamheden plaats in de spoorbermen binnen het zuidwestelijk deel van het projectgebied waarbinnen verblijfplaatsen van de zandhagedis (onder andere muizenholen) aanwezig kunnen zijn. Naast aantasting van aanwezig foerageergebied van de soort, kunnen hierdoor aanwezige rustplaatsen van de zandhagedis worden vernield of beschadigd.

Aansluitend op de versturende ingrepen vindt biotoopverbetering plaats. Dit wordt gerealiseerd door op 10 locaties in de directe omgeving van de spoorzone (eveneens zuidwestelijk deel projectgebied) onder meer takkenhopen en stobben aan te brengen. Ook worden er voor de zandhagedis ei-afzetplekken gerealiseerd. Uw planvoornemen heeft een tijdelijk karakter,

u handelt zorgvuldig en komt tegemoet aan de tijdelijke negatieve effecten die de zandhagedis tijdens de werkzaamheden ter plekke zal ondervinden en waarbij een deel van het leefgebied ter plaatse niet toegankelijk dan wel ongeschikt is.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Met inachtneming van de door u voorgestelde maatregelen wordt voorkomen dat exemplaren van de zandhagedis in het plangebied aanwezig zijn gedurende de werkzaamheden, en daardoor kunnen worden gedood of verwond. Door de werkzaamheden neemt wel een deel van het leefgebied met vaste voortplantings- en rustplaatsen tijdelijk af. Er is dan ook sprake van een overtreding van verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 3.5, lid 4 van de Wet natuurbescherming. Om deze reden wordt ontheffing verleend.

Datum
15 maart 2023

Onze referentie
5190027737842

Kenmerk
WNB/2023/001.toek

Staat van instandhouding van de zandhagedis

De betreffende regio herbergt volgens u ook een relatief kleine hoeveelheid geschikt habitat voor de zandhagedis en de hoeveelheid geschikt leefgebied voor de soort wordt bedreigd door met name de effecten van stikstofuitstoot. Daarnaast wordt leefgebied op de Utrechtse Heuvelrug, waar het ingreepgebied onderdeel vanuit maakt, bedreigd door verstoring en verkeersslachtoffers als gevolg van toenemende recreatiedruk. Het behoud van voldoende habitat voor de zandhagedis is daarbij afhankelijk van menselijk ingrijpen zoals heideherstel maatregelen of stikstofreductie.

Langs het spoor zelf zorgen de voorgenomen optimalisatie van het leefgebied en andere voorgenomen mitigerende maatregelen er in samenspraak met het regulier (maai)beheer van de spoorbermen ook voor dat er als gevolg van het planvoornemen geen verslechtering van de staat van instandhouding wordt verwacht. Plaatselijk zijn er van de zandhagedis vrijwel direct aansluitend op de spoorzone ook hoge concentraties dieren aanwezig zoals op het heideterrein Monikenbosch. Onder andere vanuit deze gebieden zullen de dieren het ingreepgebied na afloop van de werkzaamheden ook weer weten te (her)koloniseren.

Voor de zandhagedis is er een noodzaak voor ontheffing van 3.5, lid 4 Wnb aan de orde vanwege voorgenoemde effecten binnen het huidig leefgebied. Bestaande rustplaatsen van de soort gaan hier tijdelijk verloren. De ingreep heeft een relatief beperkte impact op de soort, en u treft voldoende mitigerende maatregelen. Ook wordt het leefgebied na afloop van de werkzaamheden hersteld. De gunstige staat van instandhouding van de zandhagedis komt daarmee niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Andere bevredigende oplossing

De werkzaamheden hebben betrekking op vernieuwingen en onderhoud van het spoorwegnetwerk te Amersfoort en kunnen daarom niet op een andere plek worden uitgevoerd. De opslaglocaties van materiaal bevinden zich buiten het leefgebied van beschermde soorten. Daarom zijn alternatieve locaties niet van meerwaarde voor de soorten

Omdat de werkzaamheden tijdelijk van aard zijn en de nu aanwezige situatie,

waarin het projectgebied functioneert als leefgebied voor zandhagedis en in zekere mate ook voor de ringslang, zich na afloop van de werkzaamheden weer herstelt, heeft een alternatieve inrichting van de spoorzone voor de betreffende soorten volgens u geen meerwaarde. Na afloop van de werkzaamheden, waarbij ook de reptielenschermen weer zijn verwijderd, kan het ingreepgebied weer door de dieren worden geherkoloniseerd vanuit de directe omgeving.

Ook bent u ook voornemens aansluitend aan de werkzaamheden biotooptimalisatie voor de zandhagedis plaats te laten vinden in de periferie van het ingreepgebied, bestaande uit onder meer de aanleg van stobben en eifzetplekken. Hier kan ook de ringslang van profiteren. Deze locaties genereren daarmee een kwaliteitsimpuls en draagt ook bij aan het versneld herstel van leefgebied binnen het ingreepgebied.

Qua uitvoerplanning houdt u ook rekening met de kwetsbare perioden doordat de (voorbereidende) werkzaamheden in het reptielenleefgebied in het zuidwestelijk deel van het projectgebied deze perioden ontzien. In combinatie met besproken voorzorgsmaatregelen kunnen daarmee de in de zomer van 2024 geplande spoorwerkzaamheden ongehinderd doorgang vinden. Aangezien de werkzaamheden zijn gepland buiten de meest kwetsbare perioden van de betreffende soorten, is een alternatieve planning niet gunstiger voor de zandhagedis.

Met de uitvoering wenst u rekening te houden met verstorende invloeden die indirect gevolgen kunnen hebben voor de functionaliteit van de verschillende verblijfplaatsen van de das. Zo heeft u de periferie van het projectgebied (op basis van de situering van de verschillende burchtlocaties ten opzichte van het spoor en het verwachte gebruik door de dassen van het omringende leefgebied ter plaatse) opgedeeld in verschillende deelgebieden waar verschillende restricties zullen gelden. Onderdeel daarvan zijn onder meer restricties ten aanzien van (voor de das potentieel verstorende) lichtuitstraling gedurende eventuele nachtelijke werkzaamheden. Deze restricties zijn nodig omdat nachtelijke activiteiten plaatselijk noodzakelijk zijn. Het beperken tot alleen dagwerk leidt tot meer dan een verdubbeling van de totale buiten-dienststelling van het spoor. Dit omdat werkzaamheden dagelijks opgestart moeten worden en weer moeten worden afgebroken. Tussendoor (in de nacht) is het niet mogelijk om treinen te laten rijden omdat sporen zijn weggehaald of nog niet zijn getest/beveiligd. Ook is het logistiek voor de vervoerders een te grote uitdaging om alleen een deel van de dag te rijden; de uitstraling naar de totale landelijke dienstregeling is dan te groot. Op plekken **die voor dassen het meest cruciaal zijn, wordt 's nachts niet gewerkt en, indien wel aan de orde, wordt lichtuitstraling naar de omgeving voorkomen.**

Door de gekozen inrichting, werkwijze en de planning (buiten de kwetsbare periode) wordt schade aan de zandhagedis, das en ringslang zoveel mogelijk voorkomen. Hiermee is voldoende aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

Belang

U heeft ontheffing van verbodsbepalingen aangevraagd op grond van de belangen 'de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum
15 maart 2023

Onze referentie
5190027737842

Kenmerk
WNB/2023/001.toek

en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' en 'de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied', zoals genoemd in 3.8, lid 5, sub b en 3.10, lid 2 van de Wet natuurbescherming.

De betreffende werkzaamheden hebben als hoofddoel om de beschikbaarheid van de spoorinfra te Amersfoort te waarborgen. Op emplacement Amersfoort bereiken een groot aantal wissels, kabels en leidingen en het treinbeveiligingssysteem, het einde van hun levensduur en dienen vernieuwd te worden. Er zal daarnaast ook een optimalisatie van de spoorinfra plaatsvinden zodat de spoorligging robuuster is en bij eventuele storingen deze sneller hersteld kan worden. Het spoor is namelijk essentieel voor het reizigers- en goederenvervoer in Nederland en de vraag naar reizigers- en goederenvervoer per trein zal de komende decennia sterk toenemen. Het spoor, inclusief spoorelementen als spoorbeveiliging, bermen, sloten en schermen dienen regelmatig onderhouden te worden. Indien de onderhoudswerkzaamheden achterwege blijven raakt het spoor langzaam in verval en kunnen risico's op spoorcalamiteiten niet zo veel mogelijk worden uitgesloten.

Gelet op het voorgaande ben ik van oordeel dat de belangen 'de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' en 'de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied' voldoende zijn om de negatieve effecten op de zandhagedis, das en ringslang, die als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden, te rechtvaardigen.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum
15 maart 2023

Onze referentie
5190027737842

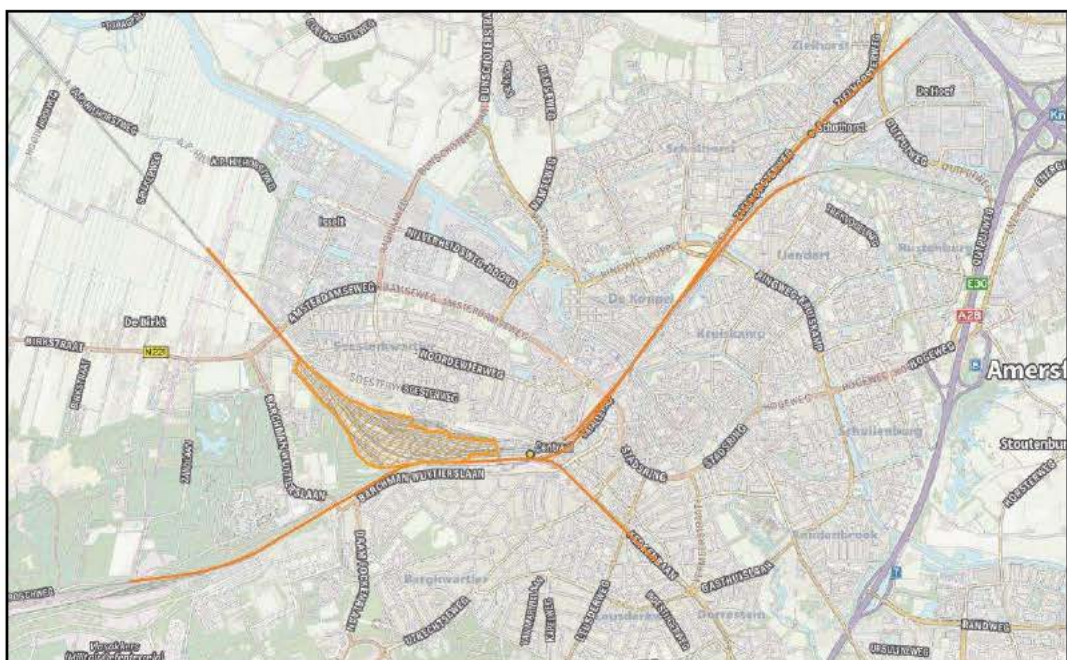
Kenmerk
WNB/2023/001.toek

1. Werkzaamheden en planning

1.1 Aanleiding en projectgebied

ProRail is voornemens langs het spoor rond Amersfoort Centraal de spoorinfra te vernieuwen en optimaliseren. Uit ecologisch onderzoek blijkt dat er op en rond de beoogde locatie zandhagedis, ringslang en das voorkomt. Aanwezigheid van overige beschermde soorten waarvoor ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming nodig is, wordt uitgesloten (Noorlander, Van Vuuren & Kraaijeveld, 2022). Dit activiteitenplan is opgesteld voor het aanvragen van een ontheffing voor zandhagedis, ringslang en das ten behoeve van de beoogde werkzaamheden langs het spoor. In dit activiteitenplan zijn daartoe ook randvoorwaarden opgenomen ten aanzien van te optimaliseren bestaand leefgebied in de omgeving.

Het projectgebied bestaat uit het emplacement ten westen van Amersfoort Centraal en vier spoortrajecten richting het zuidwesten, noordwesten, noordoosten en zuidoosten (zie figuur 1.1). Het projectgebied wordt grotendeels omringd door de stad Amersfoort. Het westelijke deel van het projectgebied wordt begrensd door een groener gebied, bestaande uit onder andere Dierenpark Amersfoort, de Prins Bernhardkazerne, volkstuinen en bebost gebied.

Figuur 1.1 Binnen het emplacement aan de westkant van Amersfoort Centraal (oranje gearceerde gebied) en omringende spoortrajecten (oranje lijnen) wordt de spoorinfrastructuur vernieuwd en verbeterd. Bron achtergrond: PDOK.

Bij uitvoering van de werkzaamheden is slechts in een deel van het projectgebied overtreding van verbodsbepalingen uit de Wnb aan de orde. Het betreft de blauw, paars en geel gemarkeerde delen in figuur 1.2. Voor de werkzaamheden in het overige deel van het projectgebied (groen) is alleen een ecologisch werkprotocol van toepassing. Hier geldt voor de beoogde werkzaamheden geen ontheffingsplicht (Noorlander, Van Vuuren & Kraaijeveld, 2022).

Figuur 1.2 Een aangepaste werkwijze en ontheffing is noodzakelijk binnen zowel het paarse als het blauw en geel omlijnde deel van het projectgebied. Bron achtergrond: PDOK.

1.2 Werkwijze

De werkzaamheden bestaan uit het vernieuwen van kabels en leidingen, wissels, sporen en overpaden langs het spoor rond station Amersfoort Centraal. Daarnaast wordt het treinbeveiligingssysteem vernieuwd en vindt een optimalisatie van de spoorinfra plaats zodat de sporenlayout robuuster is en bij eventuele storingen deze sneller hersteld kan worden. De sporenlayout zal deels wijzigen ten opzichte van de huidige situatie.

De werkzaamheden worden grotendeels uitgevoerd vanaf het spoor. Overal waar bovenleidingen aanwezig zijn, worden ondergrondse kabels vervangen. Omdat deze kabels zowel links als rechts van elk spoor onder de grond liggen, worden aan beide zijden sleuven gegraven. Na het vervangen van de kabels en leidingen worden de sleuven weer opgevuld met grond. Op vijf delen langs dit traject worden bouwmaterialen en machines opgeslagen en wordt een bouwkeet geplaatst (zie bijlage 1).

Voorafgaand aan en tijdens de werkzaamheden worden maatregelen genomen om te voorkomen dat exemplaren van de beschermde zandhagedis, ringslang en das worden geschaad. In het deel van het werkgebied waar zandhagedis en ringslang voorkomen wordt het terrein tijdelijk ongeschikt gemaakt en plaatselijk afgezet met reptielenschermen. Aanwezige reptielen worden voorafgaand

6. Maatregelen

6.1 Algemeen

1. De werkzaamheden waarvoor ontheffingsplicht geldt, worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige¹ op het gebied van reptielen, das en (broed)vogels (verder: ecologisch toezichthouder).
2. Er wordt een ecologisch werkprotocol (EWP) opgesteld, waarin alle te nemen maatregelen worden vastgelegd. Dit ecologisch werkprotocol is op de locatie aanwezig en onder alle betrokken partijen bekend. Werkzaamheden worden aantoonbaar conform dit protocol uitgevoerd. Als er aanvullende maatregelen uit de ontheffing naar voren komen, worden deze verwerkt in het EWP.
3. Afwijking van het EWP is alleen mogelijk na overleg met de ecologisch toezichthouder.
4. Door de ecologisch toezichthouder wordt een ecologisch logboek bijgehouden. Hierin worden maatregelen vastgelegd, bedoeld om schade aan beschermde soorten te voorkomen. Daarbij wordt omschreven welke soort betrokken was en welke maatregelen zijn genomen op welke datum en locatie. Op deze manier kan aan handhaving eenvoudig worden aangetoond dat er zorgvuldig gewerkt wordt
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van de ontheffing Wet natuurbescherming op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn. Deze kan op verzoek worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
6. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden aanvangen bekend is, het met de verleende ontheffing meegestuurde meldingsformulier volledig in te vullen en naar de RVO te zenden.
7. Bij het onverwacht aantreffen van strikt beschermde soorten - zoals bezette vogelnesten- of soorten waarvoor geen ontheffing is aangevraagd, worden de betreffende werkzaamheden direct gestaakt en wordt direct contact gezocht met de ecologisch toezichthouder (of uitvoerder). Vervolgens wordt in overleg bepaald hoe de werkzaamheden op een zorgvuldige wijze binnen de kaders van de Wet natuurbescherming kunnen worden uitgevoerd.

---

¹ Een deskundige is een persoon die op hbo- dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie, en/of als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus en/of zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (in casu bijvoorbeeld VZZ, Vogelbescherming, SOVON, et cetera).

6.2 Voorzorgsmaatregelen reptielen

8. Voorbereidende werkzaamheden waarbij reptielen in het geding kunnen zijn, zoals het graven van proefsleuven, vinden plaats onder fysieke begeleiding van een ecologisch toezichthouder. Grondroerende activiteiten kunnen zonder ontheffing alleen plaatsvinden indien aanwezigheid van verblijfplaatsen (en individuen) is uitgesloten.
9. Langs het tracé waar exemplaren van zandhagedis zijn aangetroffen (figuur 6.1, rode markering) vindt in de directe omgeving van de spoorzone op tien plaatsen (ongeveer elke 100 meter) biotoopverbetering plaats. De werkzaamheden voor het inrichten van geschikt biotoop worden in de actieve periode, na afronding van versturende werkzaamheden en aan de bodemoppervlakte uitgevoerd om schade aan reptielen te voorkomen. De te treffen maatregelen zijn:
  - > Het plaatselijk creëren van structuurrijke vegetatieprofielen met zowel schaduwrijke als open, zonnige plekken door het plaatselijk verwijderen van vegetatie en het creëren van open plekken, langs zuidelijk georiënteerde bosranden. Er worden minimaal vijf open plekken van 3 x 3 m² gerealiseerd. Als er een dikke strooisellaag (blad) aanwezig is wordt er wit zand aangevoerd om een zandige plek te creëren. De werkzaamheden worden handmatig uitgevoerd om schade aan reptielen te voorkomen.
  - > Het verspreid aanbrengen van minimaal vijf takkenhopen met snoeihout en stobben verspreid over het te optimaliseren leefgebied. Deze worden aangebracht op zonnige plekken (op het zuiden georiënteerd) en dienen als schuil- en voortplantingsplaats voor reptielen.
10. De locaties waar biotoopverbetering plaatsvindt zijn indicatief aangeduid in figuur 6.2. De exacte locaties worden in afstemming met de ecologisch toezichthouder bepaald.

Figuur 6.1 Tracé waarlangs mitigerende maatregelen voor zandhagedis en ringslang worden getroffen (rood gemarkeerd). Werkzaamheden binnen het groen aangegeven deel van het projectgebied kunnen uitgevoerd worden zonder aanvullende maatregelen ter bescherming van reptielen. Bron achtergrond: PDOK.

Figuur 6.2. Locaties waar voorgaande aan de werkzaamheden biotoopverbetering ten gunste van zandhagedis wordt uitgevoerd, indicatief aangeduid met gele vierkantjes. Exacte locaties worden in het veld bepaald. Bron achtergrond: PDOK.

11. Voorafgaand aan de werkzaamheden worden te handhaven leefgebieden van zandhagedis, ringslang en das (met name de wissels) in de omgeving van de werklocaties door de ecologisch toezichthouder gemarkeerd met piketpaaltjes en opvallend lint. Het is niet toegestaan om zich zonder uitdrukkelijke toestemming van de ecologisch toezichthouder te begeven in deze gemarkeerde kwetsbare gebieden.
12. De werklocaties in het zuidwestelijke deel van het projectgebied (figuur 6.1 en 6.2, rode markering) worden in de periode medio maart – begin april kort gemaaid. Bij het maaien wordt de bodem niet geroerd om schade aan zich verschuilende reptielen te voorkomen. Vrijkomende vegetatie en eventueel aanwezig dood hout of ander losliggend materiaal wordt afgevoerd zodat een kale bodem zonder dekking ontstaat. Het terrein wordt hiermee onaantrekkelijk voor reptielen om zich op te houden. Opslag van materieel vindt plaats buiten leefgebied van reptielen. Deze terreindelen hoeven daarom niet ongeschikt gemaakt te worden.
13. Na het uitvoeren van punt 12 worden rond de werklocaties in het zuidwestelijke deel van het projectgebied (figuur 6.1, rode markering) aan twee kanten van het spoor en buiten kwetsbaar terrein reptielenschermen geplaatst op aanwijzing van de ecologisch toezichthouder. De schermen komen op plaatsen waar zich optimaal leefgebied van zandhagedis bevindt, met name ter hoogte van het kerngebied Monnikenbosch (zie figuur 4.3). Hierdoor wordt zo veel mogelijk voorkomen dat reptielen het werkterrein betreden.
14. Realisatie van reptielenschermen vindt plaats volgens het Kennisdocument Zandhagedis (BIJ12, 2017c). Het scherm bestaat uit glad, stevig plastic dat 10 centimeter is ingegraven en minimaal 40 centimeter boven de grond uitkomt en langs paaltjes wordt gespannen. De paaltjes moeten aan de binnenkant van het scherm worden geplaatst. Gemarkeerde zones blijven hierbij gehandhaafd en worden niet meer betreden of bereden totdat vastgesteld is dat de dieren allemaal uit het gebied weg zijn;
15. Aan de binnenkant de schermen worden elke 50 meter grondwalletjes aangelegd zodat binnen het scherm aanwezig fauna de kans krijgt het terrein te verlaten maar niet kan terugkeren.
16. De ecologisch toezichthouder controleert het reptielenscherm na de plaatsing op eventuele openingen of afwijkingen ten opzichte van de beschrijving uit het kennisdocument. Indien er afwijkingen worden geconstateerd worden deze zo snel mogelijk hersteld.
17. Direct na voltooiing van de reptielenschermen wordt ter hoogte van de schermen op elke 25 meter een reptielenplaat gelegd. Donkere tapijttegels van 50 x 50 cm zijn geschikt als reptielenplaat.

18. In de periode april - mei, wanneer in het terrein overwinterende reptielen uit hun winterslaap komen, worden de reptielenplaten bij gunstige (zonnige) weersomstandigheden dagelijks geïnspecteerd op zich verschuilende reptielen. Hierbij worden in het terrein/ onder de reptielenplaten aanwezige reptielen weggevangen. Gevangen dieren worden verplaatst naar geschikt biotoop op enkele meters van het projectgebied, buiten het reptielenscherm.
19. Het wegvangen van reptielen gaat door, totdat tijdens twee controleronden met geschikte weersomstandigheden geen reptielen meer worden gevangen. Werkzaamheden kunnen worden opgestart na vrijgave van het terrein door de ecologisch toezichthouder.
20. Het reptielenscherm blijft gehandhaafd tot en met de afronding van de werkzaamheden.
21. In de periode dat het reptielenscherm aanwezig en functioneel is wordt de vegetatie aan de buitenkant van het scherm, in een strook van 0,5 meter vanaf het scherm kort gehouden door te maaien. Hierdoor wordt voorkomen dat reptielen het werkkerrein kunnen binnengaan via opgaande vegetatie.
22. Na de werkzaamheden wordt het reptielenscherm verwijderd en afgevoerd zodat het projectgebied weer als leefgebied kan functioneren.

6.3 Uitvoering werkzaamheden

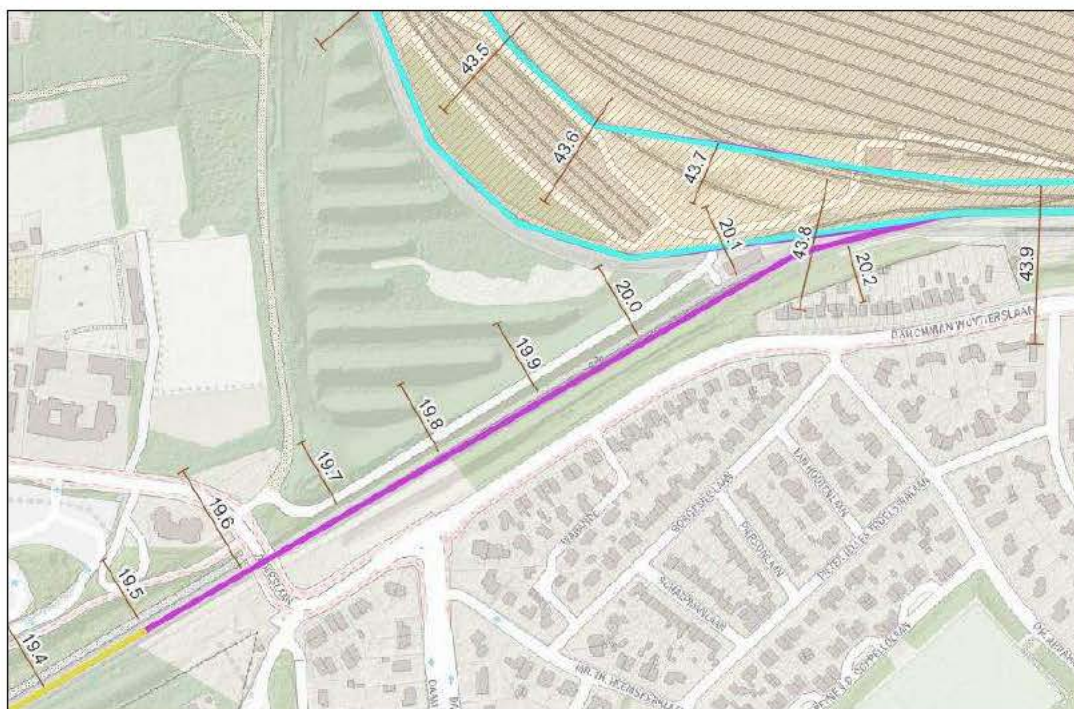
23. Binnen de blauw, roze, geel en lichtblauw aangegeven delen van het projectgebied (zie figuur 6.3) worden werkzaamheden in de periode maart tot en met september vooraf gegaan door een broedvogelcontrole door de ecologisch toezichthouder. Mochten er bezette nesten worden aangetroffen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden dan worden de werkzaamheden plaatselijk tijdelijk gestaakt. De werkzaamheden kunnen na instemming van de ecologisch toezichthouder worden hervat wanneer de jongen zijn uitgevlogen.
24. Wanneer er transportbewegingen plaatsvinden buiten reptielenschermen dan wordt altijd stapvoets gereden en met licht materieel gewerkt.
25. Langs delen van het projectgebied gelden beperkingen in verband met de aanwezigheid van dassen in de omgeving. De betreffende delen zijn blauw, paars en geel gemarkeerd in figuur 6.3. In het groen gemarkeerde deel van het projectgebied gelden geen beperkingen ten aanzien van das.

Figuur 6.3 Delen van het projectgebied waar restricties ten aanzien van das gelden (lichtblauw, donkerblauw, paars en gele markering). In het groene deel gelden deze restricties niet. Bron achtergrond: PDOK.

Paars

Binnen het paars gemarkeerde deel van het projectgebied (figuur 6.4) moet de werkwijze voldoen aan de volgende (in grote lijnen beschreven) punten:

Figuur 6.4 In het paarse deel gelden de meeste restricties ten aanzien van das. Er worden tweezijdig schermen geplaatst en werkzaamheden vinden alleen overdag plaats. Bron achtergrond: PDOK.

26. De werkzaamheden worden overdag uitgevoerd, waarbij de menselijke activiteiten uiterlijk 19:00 uur worden gestaakt. Op dat tijdstip moeten wildwissels weer toegankelijk zijn, afval opgeruimd en gebruikte machines verwijderd. Op deze manier blijft foerageergebied aan twee zijden van het spoor bereikbaar voor dassen.
27. De werkzaamheden worden uitgevoerd in de periode juli tot en met november, buiten de kwetsbare voortplantingsperiode van das.
28. 'Lichte' werkzaamheden waaronder wordt verstaan: werken met een minigraver en werkzaamheden waarbij geen machines nodig zijn en weinig personeel aanwezig is, kunnen in overleg met de ecologisch toezichthouder binnen het paars aangegeven deel ook 's nachts en/of tussen december en juni plaatsvinden.
29. Voor 'lichte' werkzaamheden die 's nachts plaatsvinden worden de werklocaties door middel van bouwhekken met folie afgeschermd zodat verstoring verder beperkt wordt. Er is afscherming aan beide zijden van het spoor noodzakelijk. De schermen dienen wel voor dassen passeerbaar te zijn door plaatselijk ongeveer 15 tot 20 cm ruimte tussen het maaiveld en de onderkant van de hekken vrij te houden.
30. Het terrein wordt vooraf geïnspecteerd door de ecologisch toezichthouder. Aanwezige wildwissels worden gemarkeerd met piketpaaltjes, zodat deze ontzien worden tijdens de werkzaamheden.
31. Er wordt alleen gebruik gemaakt van licht materieel, bijvoorbeeld een minigraver, expliciet niet van zwaarder materieel om de kabelgeulen te graven. Een BBV-trein, krol en ander materieel werkt vanaf het spoor en veroorzaakt niet meer verstoring dan de normale dienstregeling. Hier mag daarom wel gebruik van gemaakt worden.

32. De werkzaamheden worden gefaseerd uitgevoerd. Daarbij vinden de werkzaamheden niet constant op dit hele traject plaats, maar lokaal. Daardoor treedt eventuele verstoring alleen lokaal op, niet langs het hele traject.

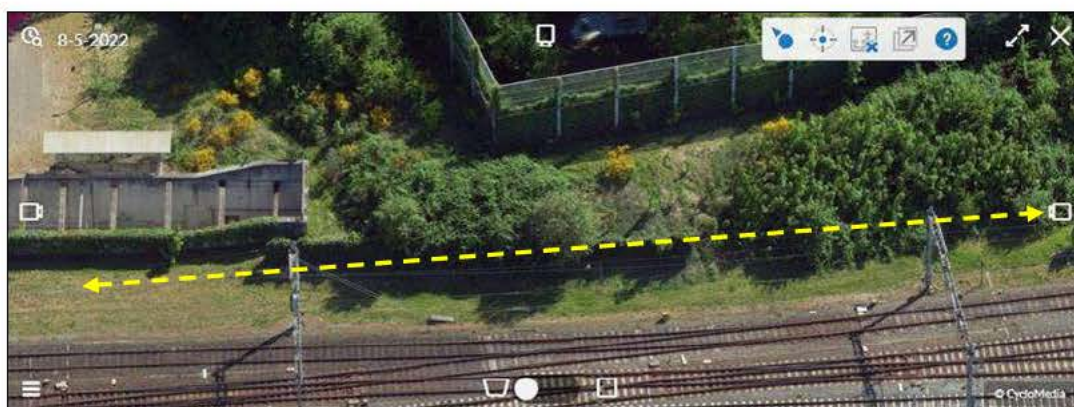
Lichtblauw

Binnen het lichtblauw omliggende deel van het projectgebied (figuur 6.5) moet de werkwijze voldoen aan de volgende (in grote lijnen beschreven) punten:

Figuur 6.5 In het lichtblauw omliggende gedeelte worden 24/7 werkzaamheden uitgevoerd. Aan de zuid- en westkant van het emplacement worden schermen geplaatst. Bron achtergrond: PDOK.

33. De werklocaties worden door middel van bouwhekken met folie afgeschermd zodat verstoring verder beperkt wordt. Op het emplacement is alleen afscherming nodig naar het zuiden en zuidwesten. De bestaande geluidswal heeft nu al een beschermende werking. Het scherm komt hier voorlangs als extra buffer (figuur 6.6).

Figuur 6.6 Indicatie aan te brengen schermen. Bron achtergrond: Railmaps.

34. Het terrein wordt vooraf geïnspecteerd door de ecologisch toezichthouder. Aanwezige wildwissels worden gemarkeerd met piketpaaltjes, zodat deze ontzien worden tijdens de werkzaamheden. Ook wordt gecontroleerd of een nabijgelegen vluchtpijp bezet is. Indien de vluchtpijp bezet is, moet hier extra voorzichtig gewerkt worden om verstoring te voorkomen. Eventuele aanvullende maatregelen worden bepaald in afstemming met de ecologisch toezichthouder.

35. De werkzaamheden worden uitgevoerd in de periode juli tot en met november, buiten de kwetsbare voortplantingsperiode van das.
36. 'Lichte' werkzaamheden waaronder wordt verstaan: werken met een minigraver en werkzaamheden waarbij geen machines nodig zijn en weinig personeel aanwezig is, kunnen in overleg met de ecologisch toezichthouder binnen het lichtblauw aangegeven deel ook tussen december en juni plaatsvinden.
37. Er wordt alleen gebruik gemaakt van licht materieel, bijvoorbeeld een minigraver, expliciet niet van zwaarder materieel om de kabelgeulen te graven. Een BBV-trein, krol en ander materieel werkt vanaf het spoor en veroorzaakt niet meer verstoring dan de normale dienstregeling. Hier mag daarom wel gebruik van gemaakt worden.
38. De werkzaamheden worden lokaal in een korte periode (in totaal 7 weken) uitgevoerd. Hierdoor treedt eventuele verstoring alleen tijdelijk op.

Donkerblauw

De aangepaste werkwijze moet binnen het donkerblauw omliggende deel van het projectgebied (figuur 6.7) voldoen aan de volgende (in grote lijnen beschreven) punten:

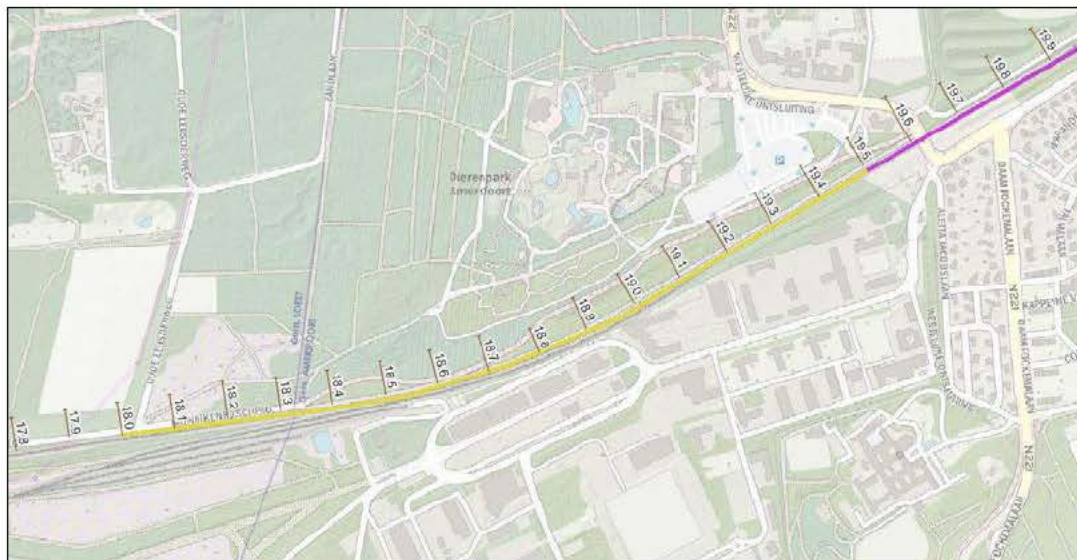

Figuur 6.7 In het donkerblauwe gedeelte worden werkzaamheden gefaseerd uitgevoerd en worden schermen geplaatst. Bron achtergrond: PDOK.

39. De werklocaties worden door middel van bouwhekken met folie afgeschermd zodat verstoring verder beperkt wordt. Binnen het blauw aangegeven deel is alleen afscherming nodig naar het zuiden, westen en zuidwesten ter plaatse van de zones waarbinnen werkzaamheden worden uitgevoerd.
40. Nachtelijke verlichting mag enkel richting het oosten schijnen.
41. De werkzaamheden worden gefaseerd uitgevoerd. Daarbij vinden de werkzaamheden niet constant op dit hele traject plaats, maar zeer lokaal. Daardoor treedt eventuele verstoring alleen lokaal op, niet langs het hele traject.

Geel

Binnen het geel aangegeven deel van het projectgebied (figuur 6.8) moet de werkwijze voldoen aan de volgende (in grote lijnen beschreven) punten:

Figuur 6.8 In het gele gedeelte worden werkzaamheden gefaseerd uitgevoerd en worden tweezijdig schermen geplaatst. Bron achtergrond: PDOK.

42. De werklocaties worden door middel van bouwhekken met folie afgeschermd zodat verstoring verder beperkt wordt. Op het geel aangegeven traject is dergelijke afscherming aan beide zijden van het spoor nodig ter plaatse van de zones waarbinnen werkzaamheden worden uitgevoerd.
43. Het terrein wordt vooraf geïnspecteerd door de ecologisch toezichthouder. Aanwezige wildwissels worden gemarkeerd met piketpaaltjes, zodat deze ontzien worden tijdens de werkzaamheden.
44. Er wordt alleen gebruik gemaakt van licht materieel, bijvoorbeeld een minigraver, expliciet niet van zwaarder materieel om de kabelgeulen te graven. Een BBV-trein, krol en ander materieel werkt vanaf het spoor en veroorzaakt niet meer verstoring dan de normale dienstregeling. Hier mag daarom wel gebruik van gemaakt worden.
45. De werkzaamheden worden gefaseerd uitgevoerd. Daarbij vinden de werkzaamheden niet constant op dit hele traject plaats, maar zeer lokaal. Daardoor treedt eventuele verstoring alleen lokaal op, niet langs het hele traject.
46. Bij het uitvoeren van werkzaamheden tussen zonsondergang en zonsopkomst wordt verlichting alleen naar beneden gericht, binnen het afgeschermd werkgebied. Verlichting straalt niet uit richting de omgeving.

6.4 Doel maatregelen

Het doel van de maatregelen is om schade aan de staat van instandhouding van zandhagedis, ring-slang en das te voorkomen en om op de langere termijn effectief bij te dragen aan de gunstige staat van instandhouding.

6.5 Effectiviteit maatregelen

Door de voorzorgsmaatregelen wordt het projectgebied op de meest diervriendelijke manier vrijgemaakt van reptielen en andere in het terrein aanwezige fauna. Door de juiste uitvoeringsperioden te hanteren worden negatieve effecten op broedvogels en andere fauna in de omgeving van het projectgebied tot een minimum beperkt. Na de uitvoering van de werkzaamheden kan het terrein weer functioneren als leefgebied van reptielen en overige fauna. De werkwijze is gebaseerd op de kennisdocumenten van zandhagedis en das (BIJ12, 2017) en praktijkervaring van Ecogroen bij vergelijkbare projecten. Daarom wordt de beschreven werkwijze wordt effectief geacht.